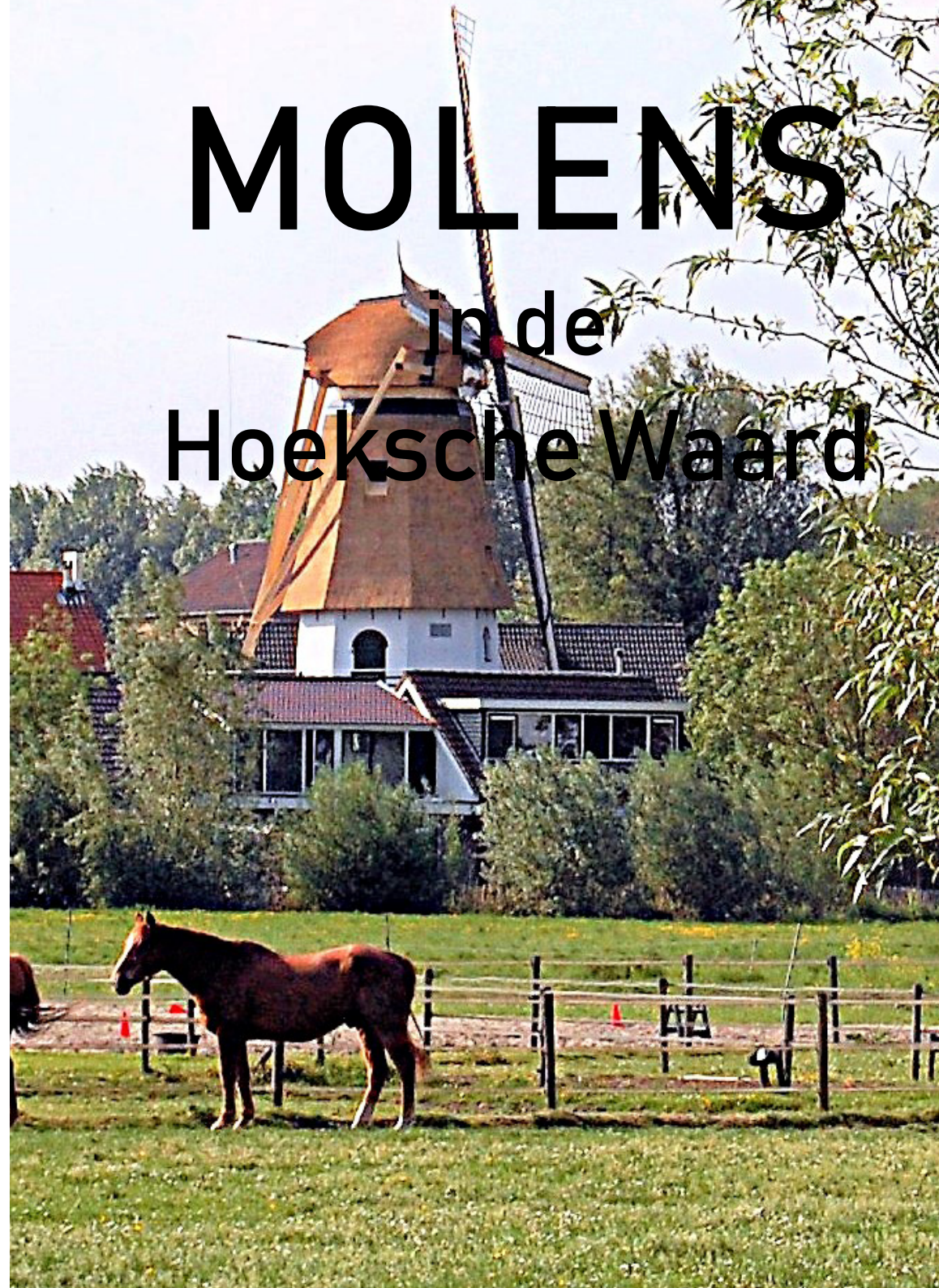


MOLENS

in de Hoeksche Waard



Molens in de Hoeksche Waard

Vroeger stonden er meer dan honderd molens in de Hoeksche Waard. Ze waren de krachtige motoren voor het malen van graan, persen van olie, zagen van hout, de productie van papier en verf en uiteraard het wegpompen van water uit de polders. Door de uitvinding van de stoommachine en de dieselmotor in de 19e en 20e eeuw verdween een groot aantal molens. De Hoeksche Waard telt nu nog twaalf windmolens: tien korenmolens en twee poldermolens.

Rond 1953 was de industriële maalderij zo ver gevorderd dat een groot aantal molens stopte met de productie van meel. Het was te duur en in verhouding te arbeidsintensief geworden. Maar met het stilstaan van de molen als bedrijf trad het verval van de molen in, want iedere molen die stilstaat takelt af.

Om de molens voor verder verval te behoeden, werden de molens, die zo'n 60 á 70 jaar geleden eigendom waren van de molenaar, vaak in eigendom overgedragen aan de gemeenten. Vanuit de gedachte dat de burgerlijke gemeente hoedster is van ons cultureel erfgoed, lag het zeker voor de hand dat de gemeente hierin een taak kreeg toebedeeld.

Omdat de gemeente inzag dat een molen moest draaien om zo goed mogelijk te kunnen worden behouden, bevorderde zij ook dat er vrijwillig molenaars werden aangesteld. Zo stelde de gemeente Binnenmaas, die op 1 januari 1984 tot stand kwam, een molen-voogd aan die als opdracht kreeg toezicht uit te oefenen op de gemeentelijke molens. De molenvoogd had ook tot taak om om vrijwillige molenaars in dienst te nemen en er op toe te zien dat molenaars via het Gilde van Vrijwillige Molenaars een opleiding zouden volgen.

Bij alles wat met het behoud van de molens te maken heeft, speelt de in 1923 opgerichte landelijke Vereniging De Hollandsche Molen een grote rol. Zij ondersteunt moleneigenaren bij het beheer van de molens door allerlei adviezen te geven op het gebied van restauratie, onderhoud en een verantwoorde inrichting van de omgeving van molens. Later werd het eigendom van de molens overgedragen aan lokale of regionale molenstichtingen. In de Hoeksche Waard werd in 1991 de Stichting Molens Binnenmaas opge-

richt die in het najaar van 2018 werd hernoemd in Stichting Molens Hoeksche Waard (SMHW). De SMHW heeft totaal 10 molens in eigendom, waarvan 2 poldermolens en 8 korenmolens.

Daarnaast zijn er nog 2 korenmolens, namelijk in Nieuw-Beijerland, die privé-eigendom is en in Zuid-Beijerland, die eigendom is van een lokale stichting. In Numansdorp staat nog een molenromp die privé-eigendom is en geheel geïntegreerd is in de omliggende bedrijfsgebouwen.

Naast het laten draaien, is regelmatig onderhoud van groot belang voor het voortbestaan van de molens. Om de molens maalvaardig te houden, zijn soms omvangrijke restauraties nodig. Behalve het in goede technische staat houden van de molen is ook de molenbiotoop een belangrijke voorwaarde voor het in stand houden van de molen. Dat betekent dat de molen een vrije windvang moet hebben en niet gehinderd wordt door bebouwing en beplanting.

Als de molen draait bent u daar van harte welkom. De molenaar geeft u graag uitleg over haar of zijn molen.



Stichting Molens Hoeksche Waard

De Stichting Molens Hoeksche Waard (SMHW) stelt zich als doel het bevorderen van de instandhouding van de windmolens in de Hoeksche Waard. Zij zorgt er voor dat de molens blijven draaien en indien mogelijk ook blijven malen. De SMHW probeert haar doelstelling te verwezenlijken door:

- het bedrijfsklaar maken, onderhouden en exploiteren van de molens;
- het beheer van de molens;
- het aanstellen en begeleiden van vrijwillige molenaars en overige vrijwilligers en de coördinatie van alle molenactiviteiten en de beleidsvoering;
- het verzamelen van historische gegevens over deze objecten; en
- het stimuleren van de belangstelling voor deze molens.

Een belangrijk element bij deze doelstellingen, is de zorg voor een goede molenbiotoop. Een molen moet voldoende wind kunnen opvangen om te kunnen draaien. Samen met o.m. de gemeente Hoeksche Waard werkt zij eraan om een goede molenbiotoop te realiseren en deze in stand te houden.

Voor de jaarlijkse exploitatie van haar 10 molens ontvangt de SMHW jaarlijks subsidie van de gemeente Hoeksche Waard. Voor restauratie en onderhoud wordt subsidie aangevraagd bij het Rijk, de provincie Zuid-Holland, de gemeente Hoeksche Waard en bij diverse landelijke fondsen waaronder het Cultuurfonds.

Bestuur, molenaars en overige vrijwilligers zetten zich belangeloos in om de molens als belangrijke cultuurhistorische en beeldbepalende gebouwen voor de Hoeksche Waard te behouden en “het verhaal van de molen” onder de aandacht te brengen van jong en oud. Dat wordt onder meer gedaan door de molens open te stellen tijdens lokale en regionale evenementen en door het organiseren van bezoeken aan molens door scholen en andere belangstellenden.

Meer informatie over de Stichting Molens Hoeksche Waard en haar molens is te vinden op de website www.molenshoekschewaard.nl

Inhoudsopgave

Molens in de Hoeksche Waard	2
Stichting Molens Hoeksche Waard	4
Inhoudsopgave	5
Korenmolen Windlust Goudswaard	6
Korenmolen 't Vliegend Hert 's-Gravendeel	8
Korenmolencomplex Goidschalxoord te Heinenoord	10
Korenmolen De Hoop te Maasdam	12
Poldermolen De Poldersche of Anthony molen te Maasdam	14
Korenmolen De Goede Hoop te Mijnsheerenland	16
Poldermolen De Oostmolen te Mijnsheerenland	18
Korenmolen De Swaen te Nieuw-Beijerland	20
Korenmolen Simonia te Piershil	22
Korenmolen De Lelie te Puttershoek	24
Korenmolen Windlust te Westmaas	26
Korenmolen Landzigt te Zuid-Beijerland	28
Hoe werkt een molen?	30
Molentaal	32
Fietsen langs de molens in de Hoeksche Waard	33
Waar staat welke molen?	34
Verdwenen molens in de Hoeksche Waard	35
Colofon	43

Korenmolen Windlust Goudswaard

Goudswaard, plaatselijk beter bekend als “de Korendijk”, is het meest westelijke dorp van de Hoeksche Waard en het ligt daardoor wat achteraf. Goudswaard dankt zijn naam aan de grote vruchtbaarheid van de ingedijkte landerijen.

De korenmolen Windlust is gevestigd aan de Molendijk. Bij de bouw van de molen is gebruik gemaakt van de onderdelen van de vroegere standaardmolen. Er zijn balken te zien van de kast van deze standaardmolen, compleet met teer. Of de huidige stenen molen uit 1694 dateert wordt betwijfeld. In dat geval zou Windlust Goudswaard één van de oudste nog bestaande stenen molens moeten zijn en daarvoor lijkt de molen toch wat jong.

In 1945 stopte de toenmalige eigenaar C. Roels met het malen van graan. Naar verluidt werd er vroeger in de molen ook gepeld. Er werd in die tijd een productie van 10 ton per week gedraaid. Tijdens de watersnoodramp van februari 1953 diende de molen als schuilplaats; er zaten in die dagen tientallen mensen in de molen.

In 1960 werd de toen vervallen molen eigendom van de gemeente Goudswaard die deze in 1962/1963 liet restaureren. In 1978 volgde een nieuwe herstelbeurt waarbij onder meer een roede werd vervangen. In 2015 kreeg de molen een draaiverbod omdat de roeden in minder goede staat verkeerden. Op 20 december 2017 werd de herstelde Potroede opnieuw gestoken en kreeg de molen een nieuwe ingelaste binnenroede. Op 20 september 2018 werd de molen in eigendom overgedragen aan de Stichting Molens Hoeksche Waard.



Enkele kenmerken:
Type: grondzeiler korenmolen
Wieksysteem: Oudhollands,

Vlucht: 22,50 meter
Vang: Vlaamse vang
Kruierwerk: 54 houten rollen, kruirad

Bouwjaar: 1694
Bedrijfsvaardig: draai- en maalvaardig,
Biotoop: matig (3)



Korenmolen 't Vliegend Hert 's-Gravendeel

De hoogste korenstellingmolen in de Hoeksche Waard vindt u aan de Molendijk 37 in 's-Gravendeel. Haar voorganger was een houten wipkorenmolen die in 1837 door Willem Vliegendorp voor 8.300 gulden werd gekocht. Later brandde die af en de vervanger trof hetzelfde lot. De huidige molen dateert van 1862/1863. De naam 't Vliegend Hert is ontleend aan eigenaar Vliegendorp, die in 1863 de firma Vliegendorp & Co oprichtte.

In 1889 kwam de molen geheel in het bezit van de familie Dam. Van 1905 tot 1938 was Christiaan Dam molenaar en daarna tot 1963 zijn zoon Gerrit Pieter. Vanaf 1930 werd er onderin de molen elektrisch gemalen. Om het maalrendement te verhogen werden in 1934 Dekker stroomlijnwieken op de molen aangebracht. Omdat deze wiekverbetering niet kon wedijveren met de elektromotor, werd in 1951 de windkorenmolen buiten gebruik gesteld.

Het oorspronkelijke molenhuis werd in 1969 afgebroken en vervangen door een bungalow. Bij een ingrijpende restauratie van de molen eind jaren zestig werden de staart, de lange spruit en de stelling grotendeels vernieuwd. Ook de Dekkerwieken zijn toen weer teruggebracht naar het Oud-Hollandse tuig. Na overdracht van de molen aan een woningstichting werden weer stappen ondernomen om de molen weer draai- en maalvaardig te maken.

Op 31 maart 2014 is de molen overgedragen aan de Stichting Molens Hoeksche Waard. In maart 2022 werd de molen stil gezet omdat er scheurtjes bij de lussen van de roeden waren geconstateerd. Besloten werd tot een omvangrijke restauratie over te gaan, waarbij de wieken weer voorzien zijn van het oorspronkelijke systeem van de Dekkerwieken. Sinds voorjaar 2024 is de molen weer in bedrijf.

Enkele kenmerken:
Wiekstelsel: Dekker-Stroomlijnwieken,
Vlucht: 22,50 meter,

Vang: Vlaamse vang, wipstok
Kruierwerk: Engels kruierwerk, kruierhaspel
met 12 spaken

Bouwjaar: 1862/1863
Bedrijfsvaardig: sinds voorjaar 2024 weer draai- en maalvaardig
Biotoop: aanvaardbaar (4)



Korenmolencomplex Goidschalxoord (Heinenoord)

Het buurtschap Goidschalxoord was tot 1855 een zelfstandige gemeente en maakt sinds 1855 deel uit van het huidige dorp Heinenoord. De vroegere gemeente Goidschalxoord werd in 1624 gesticht. De korenmolen, die gelegen is aan de Goidschalxoordsdijk 55, dateert blijkens een gevelsteen van 1718.

Aan het eind van de 19e eeuw werd de molen uitgebreid met een stoommachine. Via een ondergrondse tunnel naar de molen werd een overbrenging gemaakt, zodat op windstille dagen de maalstenen van de molen door deze stoommachine konden worden aangedreven. Hiervoor werd de graanschuur achter de molen omgebouwd tot motorhuis.

Tevens werd aan het begin van de 20e eeuw in de molen een stofafzuig-installatie aangebracht die het meelstof opzuigt en opvangt. In 1924 werd de molen, na eigendom te zijn geweest van generaties van de familie Kluit, overgenomen door de familie Weeda, die tot circa 1953 met de molen maalde. In 1953 werd de molen stil gezet en nam het verval toe. In 2003 werd de Stichting Molencomplex Goidschalxoord opgericht, die dankzij de hulp van vrijwilligers en een forse prijs uit de BankGiro Loterij in 2008 de molen liet restaureren.

In 2010 kon de molen, die nu geheel draai- en maalvaardig is, weer in gebruik worden genomen. Tevens is de hulpaandrijving vanuit het motorhuis in ere hersteld. In het motorhuis bevindt zich geen stoommachine meer, maar een waardige vervanger: een 34 pk Ruston & Hornsby 1 cilinder dieselmotor uit 1931. Deze drijft via de ondergrondse riemenoverbrenging het binnenwerk van de molen aan.

In juli 2011 werd het molencomplex overgedragen aan de huidige Stichting Molens Hoeksche Waard.



Enkele kenmerken
Type: ronde stenen grondzeiler
Wiekstelsel: Oudhollands
Vlucht: 21,90 meter

Vang: losse Vlaamse blokvang met 4 stukken, wipstok, pal en kneppel
Kruierwerk: houten rollen kruierwerk met 41 rollen, kruierhaspel

Bouwjaar: 1718
Bedrijfsvaardig: draai- en maalvaardig
Biotoop: goed (5)



Korenmolen De Hoop Maasdam

In Maasdam staat aan de Gatsedijk 4a een achtkante stellingkoren-molen. Voor 1822 moesten de inwoners van Maasdam hun graan laten malen op de korenmolen van het nabijgelegen Puttershoek. In 1822 bouwde beurtschipper Jan Tielemanszoon Visser met geld uit een erfenis een nieuwe molen. Uit bouwtechnisch onderzoek is gebleken dat de molen, wegens windbelemmering, rond 1870 verhoogd is van een achtkantige grondzeiler korenmolen tot de huidige achtkantige stellingkorenmolen. Na die verhoging werd de molen uitgerust met totaal 3 koppel stenen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was de molen ook uitgerust met een door de wind aangedreven lintzaag-machine voor het zagen van kachelhout. In de jaren dertig van de vorige eeuw deed de elektrisch gedreven mengketel zijn intrede om mengvoeders te kunnen produceren. Op die manier kon men concurrerend werken ten opzichte van de inmiddels veel gebruikte motormaalderijen.

Na 1950 ging het met de molen snel bergafwaarts. De mengketel verdween en de molen raakte in verval. De laatste eigenaar, de heer W. Tak, verkocht de molen in 1961 aan de toenmalige gemeente Maasdam, zodat het behoud van de molen was verzekerd. Van 1969-1970 werd de molen uitwendig gerestaureerd en sindsdien wordt deze goed onderhouden. Sinds 1983 werd ook het interieur van de molen stapsgewijs gerestaureerd en weer compleet gemaakt. Er wordt nu weer regelmatig op de molen gemalen. Door technische gebreken, die het gevolg waren van achterstallig onderhoud, werd de molen in 2010 om veiligheidsredenen stil gezet. Er werd een restauratieplan opgesteld en toen in 2015 de financiering rond was, kon de eigenaar, de Stichting Molens Hoeksche Waard, opdracht tot restauratie geven. Op 3 juni 2016 werd de molen op feestelijke wijze weer in gebruik genomen.

Enkele kenmerken
Type: achtkante stellingmolen
Wieksysteem: Oudhollands

Vlucht: 21,10 meter
Vang: losse Vlaamse blokvang uit 4 stukken, wipstok
Kruiwerk: 32 houten rollen, kruihaspel

Bouwjaar: 1822
Bedrijfsvaardig: draai- en maalvaardig
Biotoop: matig (3)

DENERSTENSTEEN
CELECT
DEN 12 JUNY 1822
DOOR
DANIEL VISSER JANS Z.

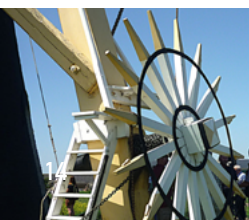
Poldermolen De Poldersche of Anthonymolen Maasdam

Ten westen van Maasdam aan de Polderdijk staat de poldermolen die genoemd is naar de waarschijnlijk eerste en het langst met windkracht bemalen polder in de Hoeksche Waard, de Sint Anthonypolder. Reeds in 1514 stond er een molen in dit gebied ten zuiden en ten noorden van de Binnenmaas, dat als eerste bedijkt werd. Na de St. Elisabethsvloed van 1421, waarbij complete dorpen werden weggevaagd, bleef alleen in het westen van de Groote of Zuid-Hollandse Waard deze polder over.

In de Sint Anthoniepolder stond al voor 1637 een molen die in dat jaar door een wipwatermolen werd vervangen. Deze molen werd in 1749 wegens bouwvalligheid vervangen door de huidige ronde stenen molen, de Sint Anthony-molen. Meester timmerman Pieter Smit uit Mijnsheer-land, die vóór de oplevering van de nieuwe molen overleed, bouwde samen met metselaar Leendert van Besey de Poldersche molen voor het bedrag van 10.155 gulden.

Het overvloedige polderwater werd met behulp van het ijzeren binnenscheprad met een hoogte van 6,20 m. en een breedte van 0,55 m. tot 1,75 m. hoogte opgevoerd via een voorboezem naar de Binnenbedijkte Maas. De molenaar, die in dienst was van het polderbestuur, woonde oorspronkelijk in de molen.

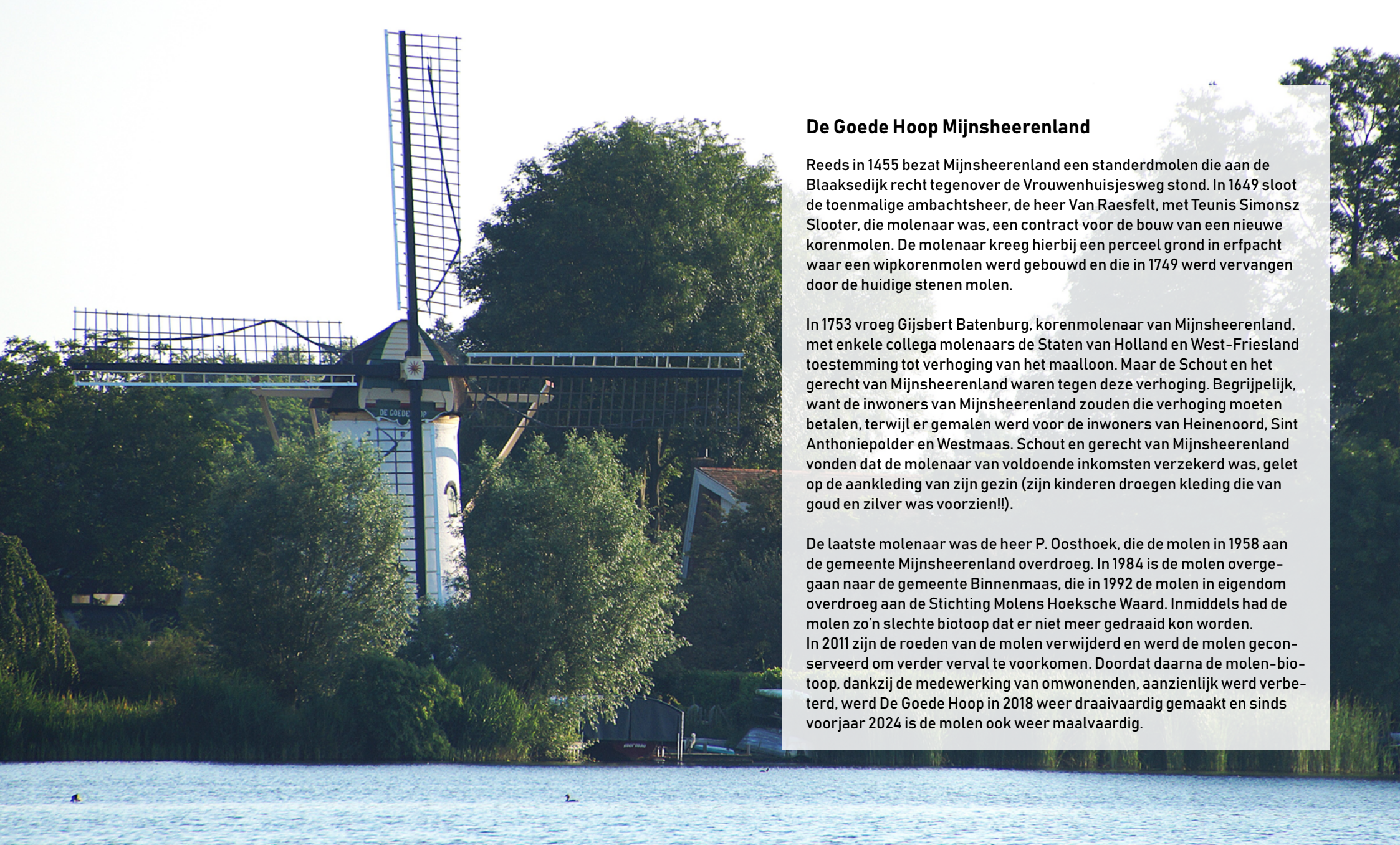
Tot omstreeks 1956 werd met de molen de circa 370 ha. grote Sint Anthonypolder bemalen door verschillende molenaarsgeslachten, zoals Weeda, Tol, Ottevanger en als laatste de familie Verrijp. In 1972 kocht de gemeente Maasdam de poldermolen en in 1992 droeg de toen gevormde gemeente Binnenmaas deze over aan de Stichting Molens Hoeksche Waard. De molen onderging verschillende restauraties, zoals in 1976/1977 en in 2007/2008, terwijl in 2019 nog een gedeeltelijke restauratie werd uitgevoerd.



Enkele kenmerken
Type: ronde stenen grondzeiler
Wiekstelsel: Oudhollands

Vlucht: 28,60 meter
Vang: deels vaste en deels Vlaamse
blokvang, met wipstok
Kruierwerk: 51 houten rollen, kruierwerk

Bouwjaar: 1749
Bedrijfsvaardig: maalt op vrijwillige basis
Biotoop: aanvaardbaar (4)



De Goede Hoop Mijnsheerenland

Reeds in 1455 bezat Mijnsheerenland een standerdmolen die aan de Blaaksedijk recht tegenover de Vrouwenhuisjesweg stond. In 1649 sloot de toenmalige ambachtsheer, de heer Van Raesfelt, met Teunis Simonsz Slooter, die molenaar was, een contract voor de bouw van een nieuwe korenmolen. De molenaar kreeg hierbij een perceel grond in erfpacht waar een wipkorenmolen werd gebouwd en die in 1749 werd vervangen door de huidige stenen molen.

In 1753 vroeg Gijsbert Batenburg, korenmolenaar van Mijnsheerenland, met enkele collega molenaars de Staten van Holland en West-Friesland toestemming tot verhoging van het maalloon. Maar de Schout en het gerecht van Mijnsheerenland waren tegen deze verhoging. Begrijpelijk, want de inwoners van Mijnsheerenland zouden die verhoging moeten betalen, terwijl er gemalen werd voor de inwoners van Heinenoord, Sint Anthoniepolder en Westmaas. Schout en gerecht van Mijnsheerenland vonden dat de molenaar van voldoende inkomsten verzekerd was, gelet op de aankleding van zijn gezin (zijn kinderen droegen kleding die van goud en zilver was voorzien!!).

De laatste molenaar was de heer P. Oosthoek, die de molen in 1958 aan de gemeente Mijnsheerenland overdroeg. In 1984 is de molen overgegaan naar de gemeente Binnenmaas, die in 1992 de molen in eigendom overdroeg aan de Stichting Molens Hoeksche Waard. Inmiddels had de molen zo'n slechte biotoop dat er niet meer gedraaid kon worden. In 2011 zijn de roeden van de molen verwijderd en werd de molen geconserveerd om verder verval te voorkomen. Doordat daarna de molen-biotoop, dankzij de medewerking van omwonenden, aanzienlijk werd verbeterd, werd De Goede Hoop in 2018 weer draaivaardig gemaakt en sinds voorjaar 2024 is de molen ook weer maalvaardig.

Enkele kenmerken
Type: ronde stenen grondzeiler
Wiekstelsel: Oudhollands

Vlucht: 22,80 meter
Vang: losse Vlaamse blokvang uit 4 stukken, vangbalk, vangstok
Kruierwerk: 30 deels houten, deels ijzeren rollen, kruirad

Bouwjaar: 1749
Bedrijfsvaardig: de molen is draai- en maalvaardig
Biotoop: matig (3)



Poldermolen de Oostmolen Mijnsheerenland

De Oostmolen is de laatst overgebleven wipmolen in de Hoeksche Waard en dateert uit 1616. Tot 1929 werd de polder Moerkerken (circa 1.325 ha., opvoerhoogte 1,55 m.) tevens bemalen door twee andere molens. Eén daarvan, de Westmolen uit 1740, is in 1928 afgebrand. De andere molen, die indirect de polder Moerkerken bemaalde, was een poldermolen die in verbinding stond met de polder Het Oude Land van Maasdam en Puttershoek. De functie van deze molen werd in 1925 overgenomen door een elektrisch gemaal. In 1959 werd de molen gesloopt.

De Oostmolen werd in 1948 buiten bedrijf gesteld en deed voor het laatst dienst tijdens de watersnoodramp van 1 februari 1953. Daarna volgde verval van de molen, waarna in 1969/1970 een restauratie volgde. Sindsdien doet de Oostmolen nog altijd dienst als reserve gemaal. De gemeente Mijnsheerenland kocht in 1962 de Oostmolen, die in 1984 na de gemeentelijke herindeling eigendom werd van de gemeente Binnenmaas. Sinds 1992 is de wipmolen eigendom van de huidige Stichting Molens Hoeksche Waard.

Er zijn in de molen vele data gekerfd, waarvan het jaartal 1731 de oudste is. In de molen is een authentieke molenaarswoning aanwezig, compleet met bedsteden uit circa 1850 en ingericht volgens de leefstijl van het jaar 1900. Bij de restauratie van 2010 zijn o.a. de fundering en de watergang hersteld. Bij deze restauratie is de molen, inclusief de oorspronkelijke inpandige molenaarswoning, volledig gedemonteerd. De onderdelen zijn toen in een restauratiewerkplaats geheel gerestaureerd, waarna de molen onderdeel voor onderdeel weer werd opgebouwd. Een unieke restauratiemethode die in deze omvang niet eerder in Nederland werd toegepast. In 2012 werd de molen weer draai- en maalvaardig opgeleverd.



Enkele kenmerken
Type: wipmolen
Wiekstelsel: Oudhollands

Vlucht: 27,50 meter
Vang: vaste Vlaamse blokvang met 5 stukken, wipstok
Kruierwerk: zetelkruierwerk met gietijzeren neuten, kruirad

Bouwjaar: 1616
Bedrijfsvaardig: de molen is draai- en maalvaardig
Biotoop: aanvaardbaar (4)



Korenmolen De Swaen Nieuw-Beijerland

De korenmolen De Swaen aan de Spuidijk in Nieuw-Beijerland heette oorspronkelijk Windlust en werd in 1703 gebouwd. In 1931 brandde de molen als gevolg van brand- stichting geheel uit en werd in 1932 herbouwd. Hiervoor werden onderdelen gebruikt van de korenmolen De Vrede/ Molen van Rosmolen te Strijen, die kort tevoren was onttakeld. Zonder kunstgrepen ging dit echter niet: de 'nieuwe' kap was aan de kleine kant en werd met de nodige moeite passend gemaakt op de bestaande romp.

Betrekkelijk kort na de brand en het herstel verkocht de molenaar Meijer de molen aan P. Bouwman te Nieuw-Beijerland. Na diens overlijden werd het bedrijf voortgezet door zijn weduwe en de molenaarsknecht Geene. Dit bedrijf werd later een Vennootschap onder Firma, te weten Bouman & Geene. In 1958 ging deze firma failliet, waarna de molen door de curator werd verkocht aan de Haagse zakenman J.A. Aziria. Die liet in 1959 molenonderdelen verwijderen en wat overbleef was een ruimte voor een weekend verblijf. Tevens werd de molen van buiten geschilderd en werd deze hernoemd van Windlust naar De Swaen.

In de periode 1989/1991 werd de molen grondig gerestaureerd, waarna korenmolen De Swaen weer frequent draait. De molen is gelegen aan het jachthaventje van Nieuw-Beijerland en het natuurgebied de Korendijkse Slikken.

Op 4 december 2010 raakte de buitenroede beschadigd toen deze in botsing kwam met een passerende vrachtauto. De roede werd daarna gerepareerd en sinds april 2011 kan de molen weer draaien. De molen is nog steeds in particuliere handen. De huidige eigenaar is de fam. Kievit.

Enkele kenmerken
Type: ronde stenen grondzeiler
Wieksysteem: Oudhollands

Vlucht: 21,50 meter
Vang: Vlaamse vang uit 4 blokken, wipstok
Kruiwerk: 32 houten rollen in rollenwagens, kruiRAD

Bouwjaar: 1703
Bedrijfsvaardig: de molen is draaivaardig
Biotoop: aanvaardbaar (4)



Korenmolen Simonia Piershil

Korenmolen Simonia staat aan de Molendijk 39 te Piershil en is de opvolger van een achtkante met riet gedekte molen uit 1714, die vermoedelijk in 1845 is verbrand. Lange tijd heeft de familie Andeweg de molen in eigendom gehad en deze bemalen. Toen de molen met windkracht geen bestaanszekerheid meer kon bieden, heeft de laatste molenaar, H.J. Andeweg, de molen aan de toenmalige gemeente Piershil verkocht.

In 1973-1974 volgde een restauratie, waarbij de molen weer draai-vaardig werd opgeleverd. Vervolgens maakte de toenmalige vrijwillig molenaar, Hans Hogendoorn die er 36 jaar lang vrijwillig molenaar was, de molen stukje bij beetje geheel maalvaardig en sindsdien wordt op Simonia op vrijwillige basis gemalen. Buitengewoon zeldzaam is de aanwezigheid van twee origineel voor een molen vervaardigde Potroeden. Beide waren al een keer opgeknapt en de molen heeft het er lang mee volgehouden, maar in november 2015 werd een draaiverbod ingesteld.

Bij onderzoek na het strijken van de roeden bleken beide roeden reparabel. Op 20 december 2017 werden zij, nadat ze geheel hersteld waren, weer gestoken. Daarnaast heeft de molenmaker toen ook ander reparatiewerk verricht, met name aan de staart: lange en korte schoren zijn vervangen. Begin 2018 vond de afwerking plaats, waarna op 30 januari 2018 de molen werd opgeleverd en snel daarna weer in gebruik werd genomen. Door de ligging vlakbij de rijweg kan deze molen bij bepaalde windrichtingen alleen draaien wanneer een deel van de dijk met hekken wordt afgezet. Op 20 september 2018 is de molen door de toenmalige gemeente Korendijk overgedragen aan de Stichting Molens Hoeksche Waard.



Enkele kenmerken
Type: ronde stenen grondzeiler
Wieksysteem: Oudhollands

Vlucht: 22,58 meter
Vang: Vlaamse vang, blokvang uit
4 stukken, wipstok
Kruierwerk: Engels kruierwerk, kruirad

Bouwjaar: 1845
Bedrijfsvaardig: de molen is draai- en
maalvaardig
Biotoop: matig (3)



Korenmolen De Lelie Puttershoek

Korenmolen De Lelie te Puttershoek werd gebouwd in opdracht van Cornelis van Holst, die op 24 mei 1836 de eerste steen legde. Deze stenen grondzeiler aan de Molen-dijk is de opvolger van een wipkorenmolen uit het begin van de zeventiende eeuw. In 1841 werd de molen verkocht aan Hendrik van der Koogh uit Dordrecht en vervolgens kwam deze in het bezit van diverse families. De inventaris van het molenbedrijf omvatte in die tijd onder meer een paard en wagen, tuig en dekkleed, de dijk om te weiden, een heining en vier zeilen. Ook o.a. een molen-haak, 25 bilhamers (werktuig waarvan de molenaar zich bedient bij het scherpen van de groeven op de maalvlakte van molenstenen), een slijpsteen, een takel met stroketting, e.d.

Vanaf 1900 voerde de toenmalige eigenaar ingrijpende wijzigingen door. In de voormalige machinekamer, die in 1902 half in de molen was gebouwd, werd een stoom-locomobiel geplaatst. Deze kon bij windstilte de werktuigen in de molen aandrijven. In het nabij gelegen pakhuis werd in 1931 een hulpgraanmaalterij ingericht met een door een elektromotor aangedreven koppel maalstenen.

In 1955 werd de molen voor het symbolische bedrag van één gulden verkocht aan de toenmalige gemeente Puttershoek. Die liet de molen meteen restaureren. In 1987 volgde opnieuw een restauratie, waarna de molen in 1992 aan de Stichting Molens Hoeksche Waard werd overgedragen.

Mede dankzij de Molenprijs, die de stichting in 2019 won, kon het vervallen molenhuis aan de voet van De Lelie worden gerenoveerd. Bij de renovatie zijn de kelder en het motorhuis weer toegankelijk gemaakt. Op het dak van de machinekamer zijn de schoorsteen van de stoommachine en de kolen-stortbak gereconstrueerd. De molenaar maalt regelmatig graan; het meel is in de molen te koop.

Enkele kenmerken
Type: ronde stenen grondzeiler
Wieksysteem: Oudhollands

Vlucht: 24,00 meter
Vang: vaste Vlaamse blokvang met 4 stukken, wipstok
Kruiwerk: Engels kruiwerk, kruirad

Bouwjaar: 1836
Bedrijfsvaardig: de molen is draai- en maalvaardig
Biotoop: aanvaardbaar (4)



Korenmolen Windlust Westmaas

Sinds mensenheugenis stond op de baard van de korenmolen Windlust Westmaas het jaartal 1864 vermeld en zij was daarmee de jongste molen in de Hoeksche Waard. De ingebeitelde tekst boven de toegangsdeur aan de noordzijde van de molen geeft echter het jaar 1853 aan als bouwjaar. Tijdens de restauratie in 2008/2009 is daarnaar onderzoek gedaan en toen is zonder meer vast komen te staan dat 1853 het bouwjaar van de molen was.

De eerste molenaar was Pieter de Koning. In 1857 werden Willem Cornelis Heijkoop en zijn vrouw Dirkje van der Jagt eigenaar van de molen. Toen Willem Cornelis Heijkoop begin 1864 overleed, besloot Dirkje het molenaarsbedrijf voort te zetten. Zij was daarmee waarschijnlijk de eerste vrouwelijke molenaar in de Hoeksche Waard. In 1868 verkocht Dirkje de molen aan de molenaarsfamilie Van der Sluis. Die familie leverde tot 1939 de molenaars voor korenmolen Windlust. In 1939 werd de molen verkocht aan de familie Leeuwenburgh en in 1961 verkocht de eigenaar, C. Leeuwenburgh, de molen aan de toenmalige gemeente Westmaas.

Na de gemeentelijke herindeling in 1984 kwam de gemeente Binnenmaas in het bezit van de molen en in 1992 werd de molen in eigendom en beheer overgedragen aan de huidige Stichting Molens Hoeksche Waard. Sinds de restauratie in 2008/2009 draait de molen weer. In maart 2022 werd de molen stilgezet omdat er scheurtjes bij de lasen van de roeden waren geconstateerd. Dankzij o.m. bijdragen van de Vrienden van Windlust Westmaas, een respectabel bedrag van een door beide scholen georganiseerde sponsorloop en subsidie van de gemeente Hoeksche Waard, kon de restauratie worden uitgevoerd. Sinds april 2023 is korenmolen Windlust Westmaas weer geheel draai- en maalvaardig.



Enkele kenmerken
Type: ronde stenen stellingmolen
Wieksysteem: Oudhollands

Vlucht: 20,70 meter
Vang: losse Vlaamse blokvang uit 4
stukken, wipstok
Kruierwerk: 28 houten rollen, kruihaspel

Bouwjaar: 1853
Bedrijfsvaardig: de molen is draai- en
maalvaardig
Biotoop: matig (3)



Korenmolen Landzigt Zuid-Beijerland

In Zuid-Beijerland stond al in 1659 aan de Hitsertsedijk een houten wipkorenmolen. De ambachtsheren van Zuid-Beijerland verpachtten jaarlijks het windrecht aan een korenmolenaar. De streekbewoners waren verplicht hun granen bij hem te laten malen. Er werd op rekening van de diaconie ook tarwe voor de armen gemalen. Als maalloon ontving de molenaar lange tijd tien stuivers per zak.

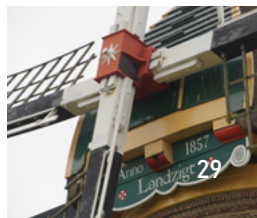
Deze wipkoren-molen werd in 1857 vervangen door de huidige koren-molen. De wipkorenmolen, die op de plaats van de huidige molen stond, werd kort voor de bouw van de huidige molen gesloopt. Na in 1955, 1962 en in 1975 van eigenaar te zijn gewisseld, werd Landzigt in 1975 volledig in eigen beheer gerestaureerd door de eigenaar Maarten Hunink. Dat was noodzakelijk omdat de molen behoorlijk was verwaarloosd en in verval geraakt.

Op 25 januari 1990 ging ten gevolge van een zeer zware storm het wiekenkruis door de vang. Hierdoor ontstond brand, waardoor de bovenste twee zolders van de molen volledig uitbrandden. De steen-zolder raakte zwaar beschadigd. De maalvloer liep vooral veel roet- en waterschade op. Om het geld voor herbouw bijeen te brengen werd de Stichting Molen Landzigt 1857 opgericht. Deze stichting werd toen geen eigenaar van de molen, want die bleef in eigendom van achtereenvolgende molenaars. Sinds mei 1992 wordt er op professionele basis graan gemalen met twee koppel maalstenen, die allebei een reguleur hebben. Eén koppel heeft 16der (140 cm in doorsnee) kunststenen en één koppel 16der blauwe stenen. Beide koppels zijn uitgevoerd met een reguleur. Eind 2022 verkocht de toenmalige molenaar de molen aan de Stichting Molen Landzigt 1857 die nu eigenaar van korenmolen Landzigt is.

Enkele kenmerken
Type: ronde stenen grondzeiler
Wieksysteem: Oudhollands
Vlucht: 22,40 meter

Vang: Vlaamse vang; 4 scharnierende stukken.
Vangbalk met haak, pal, vangstok
Kruiwerk: Engels; 30 ijzeren rollen, kruiwad.

Bouwjaar: 1857
Bedrijfsvaardig: in verband met uit te voeren werkzaamheden is de molen nu (2025) niet draai- en maalvaardig
Biotoop: aanvaardbaar (4)



Hoe werkt een molen?

Molens zijn werktuigen die worden aangedreven door wind of door water. Dit zijn de windmolens en de watermolens. Zij vormen de twee grootste groepen molens. Daarnaast kennen we nog handmolens en rosmolens die worden aangedreven door mensen of door paarden.

Molens zijn heel belangrijk geweest voor de ontwikkeling van Nederland. Voordat de stoommachine, de dieselmotor en de elektromotor werden uitgevonden, waren molens de belangrijkste werktuigen die werden aangedreven door wind (of water).

Watermolens maken gebruik van stromend water van beken en riviertjes. Met een schoepenrad wordt een as in beweging gezet. Via allerlei assen en spillen met wielen kunnen er vele werktuigen in de molen worden aangedreven. Meestal zijn dat molenstenen waartussen het graan vermalen wordt, maar er zijn ook andere werkzaamheden die verricht kunnen worden.

De energiebron van de windmolen is de wind, die het wiekenkruis aandrijft. Het wiekenkruis is bevestigd aan de bovenas. Om de bovenas is een bovenwiel aangebracht, dat met de as meedraait en de beweging overbrengt op de koningsspil, waaraan een of meerdere raderen zijn aangebracht. Deze raderen zorgen er vervolgens voor dat bijvoorbeeld de maalsteen, de vijzel of het scheprad gaan draaien.

Een molenaar begint met het ‘op de wind’ zetten van de wieken van zijn molen. Vervolgens wordt de vang (de rem) eraf gehaald en laat de wind de wieken draaien. De wieken draaien altijd linksom (gezien vanuit de toeschouwer), dus tegen de klok in.

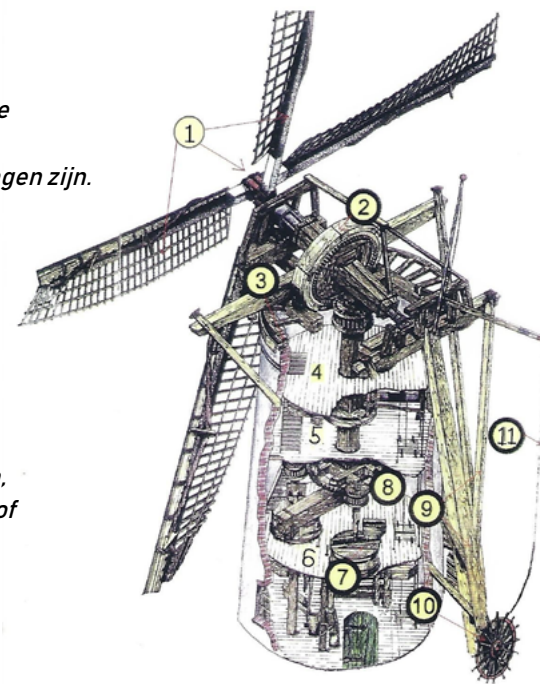
Afhankelijk van de kracht van de wind kan de molenaar de zeilen op de wieken bijstellen. Het aantal zeilen en de manier van bespannen beïnvloedt de snelheid van de wieken. Een optimale windvang bereikt hij door de molen 'op de wind' te zetten. Dit heet het 'kruien' en wordt vanaf buiten gedaan met het kruirad. Het draaien van de wieken drijft

de werktuigen in de molen aan. Bij een korenmolen is dit het maal-werk-tuig voor het malen van het graan, de molenstenen.

In de Hoeksche Waard kennen we totaal 12 windmolens, namelijk 2 pol-
dermolens en 10 korenmolens. Van deze 12 molens zijn er 8 grond-zei-
lers, 3 stellingmolens en 1 wipmolen. De grondzeiler heeft een ronde
vorm. Op de romp zit een draaibare kap en de wieken reiken bijna tot aan
de grond. De stellingmolen is hoger omdat zij boven de omlig-gende be-
bouwning voldoende wind moet kunnen opvangen. Rond de romp bevindt
zich de stelling.

De wipmolen of wipwatermolen, overigens ook een grondzeiler, is een oud type poldermolen. Het kenmerk is o.a. dat het bovenhuis met staart draaibaar is.

*Doorsnee van koren-
molen De Goede Hoop
te Mijnsheerenland met
benaming van de volgende
onderdelen die in 2017
gerestaureerd c.q. vervangen zijn.*



1. As, roeden en
hekwerk, 2. Vlaamse
vang, 3. Kruierwerk
met gietijzeren rollen,
4. Kapzolder, 5. Luizolder,
6. Maal of steenkool-teer,
7. Maalkoppel, 8. Luitafel,
9. Lange en korte schoren,
10. Kruierwiel, 11. Vangtouw of
ketting.

Molentaal

Vroeger waren molens van veraf goed te zien. Aan de stand van de wieken kon men zien of er iets aan de hand was. De meest gebruikte wiekstanden zijn:

VREUGDE STAND



1. Vreugdestand. Als er iets leuks is gebeurd zet de molenaar de wieken in de vreugdestand. De meest lage wiek is dan links voor het midden vastgemaakt.

ROUW STAND



2. Rouwstand. Als er iemand overleden is zet de molenaar de wieken in de rouwstand. Als je voor de wieken staat is de meest lage wiek rechts van het midden vastgemaakt.

KORTE RUSTSTAND



3. Korte ruststand. Als de molen voor korte tijd stil staat, heet dat korte rust. De wieken staan dan als een plusteken voor de molen.

4. Lange ruststand. Als de molen voor langere tijd niet werkt, staan de wieken van de molen in lange rust. De wieken staan bij lange rust in een kruis.

5. Bij bijzondere feesten, zoals b.v. Bevrijdingsdag, wordt de molen versierd met vlaggen. In sommige plaatsen worden molens versierd door vlaggenlijnen tussen de wieken te spannen.

LANGE RUSTSTAND



FEEST STAND



Fietsen langs de molens in de Hoeksche Waard

De Hoeksche Waard is bij uitstek een gebied om op de fiets te ontdekken. Het fietsennetwerk op basis van knooppunten doorkruist het eiland en leidt u langs prachtige historische dorpen, door het open polder- landschap en natuurgebieden.



Waar staat welke molen?

Een beperkte Informatie over de 12 molens in de Hoeksche Waard staat in deze brochure vermeld. Maar het is juist de moeite waard de molens van dichtbij te bekijken. Het kaartje op de vorige pagina geeft de locatie van de molens aan en hieronder staan de adressen.

- Korenmolen Windlust, Molendijk 63, Goudswaard, pagina 6.
- Korenmolen 't Vliegend Hert, Molendijk 37, 's-Gravendeel, pagina 8.
- Korenmolencomplex Goidschalxoord, Goidschalxoordsedijk 55, Heinenoord, pagina 10.
- Korenmolen De Hoop, Gatsedijk 4a, Maasdam, pagina 12.
- Poldermolen de Poldersche of Anthonypolder, Polderdijk 25, Maasdam, pagina 14.
- Korenmolen De Goede Hoop, Molenweg 17, Mijnsheerenland, pagina 16.
- Poldermolen De Oostmolen, Provincialeweg 9, Mijnsheerenland, pagina 18.
- Korenmolen De Swaen, Spuidijk 29, Nieuw-Beijerland, pagina 20.
- Korenmolen Simonia, Molendijk 39, Piershil, pagina 22.
- Korenmolen De Lelie, Molendijk 2, Puttershoek, pagina 24.
- Korenmolen Windlust, Van Koetsveldlaan 2 D, Westmaas, pagina 26.
- Korenmolen Landzicht te Zuid-Beijerland, pagina 28.

Verdwenen molens in de Hoeksche Waard

Dit overzicht van de huidige dorpen in de Hoeksche Waard, waarvan de informatie afkomstig is uit de website www.molendatsbase.nl, geeft een opsomming van de windmolens die ooit in de Hoeksche Waard te vinden waren:

Goudswaard

Korenmolen (voorganger bestaande molen), type: standerdmolen, bouwjaar voor 1500, verdwenen voor 1694, locatie: Molendijk.

's-Gravendeel

De Leeuw, type: wipmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1599, verbrand 1841, locatie: aan de Molendijk, v/h Bonaventuurse Zeedijk.

Het Vliegend Hert (voorganger), type: rondstenen stellingmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1841, verbrand 1855, 1857 en 1861, locatie: aan de Molendijk v/h Bonaventuurse Zeedijk.

Mijlpolder, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1832, verdwenen 1872, locatie: 0,7 km noordelijk van gemeentehuis nabij de Gorsdijk.

Molen van Weede, type: onbekend, functie: korenmolen, bouwjaar voor 1305, wanneer verdwenen onbekend, locatie: tussen 's-Gravendeel en Strijen.

Polder Trekdam, type: 8-kante windmolen poldermolen, bouwjaar 1831-1833, verbrand 1866, locatie: 200 meter ten westen van de Kilweg aan de vliet.

Polder van Nieuw Bonaventura, Aalsgatsghemolen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1741, verdwenen 1872, locatie: 400 meter ten zuiden van de Maasdamseweg aan het eind van de boezem.

Polder van Nieuw Bonaventura, bovenmolen, type: rondstenen grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1741, verdwenen 1874, locatie: 60 meter ten zuidwesten van de Molendijk.

Heinenoord

Goidschalxoord, korenmolen (voorganger bestaande molen), type: wipmolen, bouwjaar 1587, omgewaaid 1717, locatie: Goidschalx-oordsedijk 34, ten noorden van de dijk.

Korenmolen, type: onbekende windmolen, bouwjaar 1625, verdwenen 1643, locatie: aan de Sluisendijk, aan de westkant van het dorp.

Polder Oost- en West-Zomerlanden, deel Oost-Zomerland, Grote- of Oost-molen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1824, verbrand 1851, locatie: ca 560 meter ten zuidwesten van Kuipersveer.

Polder Oost- en West-Zomerlanden, deel Oost-Zomerland, Grote- of Oost-molen, type: rondstenen grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1851, verdwenen 1878, locatie: ca. 560 meter ten zuidwesten van Kuipersveer

Polder Oost- en West-Zomerlanden, deel West-Zomerland, Kleine- of Westmolen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1851, verdwenen 1878, locatie: ten westen van de polder, ter hoogte van Molenweg 3.

Polder Oud-Heinenoord (lokaal de Fonteinmolen), type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1476, verdwenen 1927, locatie: midden in het zuidelijk polderdeel, op ca. 250 meter ten noorden van de Reedijk.

Maasdam

Sint Anthoniepolder, de Poldersche Molen (2e voorganger bestaande molen), type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1514, verdwenen 1637, locatie: Polderdijk 25.

Sint Anthoniepolder, de Poldersche Molen (voorganger bestaande molen), type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1648, verdwenen 1749, locatie: Polderdijk 25.

Mijnsheerenland

Blaaksche Molen, type: standerdmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1455, 1612 afgebroken, locatie: aan de Blaaksedijk tegenover de Vrouwen-huisjesweg.

Molen van Mijnsheerenland, type: wipmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1649, verdwenen 1740, locatie: aan de Blaaksedijk, tegenover de Vrouwen-huisjesweg.

Polder Het Westmaas Nieuwland, De Oude Molen, type: rondstenen grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1741, verdwenen 1913, locatie: aan de Vliet ten noorden van de Buijensweg.

Polder Het Westmaas Nieuwland, De Nieuwe Molen, type: rondstenen grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1845, verbrand 1900, locatie: oost-west van de Groeneweg en ten noorden van de A29.

Polder Het Westmaas Nieuwland, De Nieuwe Molen, type: rondstenen grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1900, in 1940 door brand verwoest, locatie: ten oosten van de Groeneweg en ten noorden van de A29.

Polder Moerkerken, Oostmolen (voorganger van de bestaande molen), type wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1537, verdwenen 1616, locatie: Provincialeweg.

Polder Moerkerken, De Westmolen (voorganger), type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1609, verdwenen 1740, locatie: Westelijk deel van de polder, 520 meter ten oosten van de Maasweg en 560 meter ten zuiden van Mijnsheerenland



Polder Moerkerken, De Westmolen, type: 8-kante grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1740, deels gesloopt in 1929 gesloopt 1980, locatie: Westelijk deel van de polder, 520 meter ten oosten van de Maasweg en meter ten zuiden van Mijnsheerenland.

Nieuw-Beijerland

Korenmolen (voorganger van Windlust), type: standerdmolen, bouwjaar voor 1621, verdwenen voor 1703, locatie: Spuidijk.

Korenmolen De Swaen (voorheen Windlust), type: rondstenen grond-zeiler, bouwjaar 1703, verbrand 1931, hersteld 1932, locatie: Spuidijk.

Numansdorp

Korenmolen Landzicht, type: rondstenen stellingmolen, bouwjaar 1856, onttakeld 1953, locatie: Burg. de Zeeuwstraat 52, aan de noord-oost rand van de bebouwde kom van Numansdorp.

Mijn Genoegen v/h Het Spinnenwiel, type: Paltrokmolen, functie: zaagmolen, bouwjaar 1854, verdwenen 1926, locatie: hoek Julianastraat/Prins Clausstraat.

Numansdorpsche Molen, type: wipmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1647, verdwenen 1706, locatie: Molendijk circa nr. 13.

Korenmolen, type: rondstenen grondzeiler, bouwjaar 1706, verdwenen 1953, locatie: Molendijk.

Oud-Beijerland

Korenmolen (voorganger van De Hoop), type: standerdmolen, bouwjaar voor 1621, verdwenen 1718, locatie aan de Molendijk.

Korenmolen De Hoop/Molen van Overhagen, type: rondstenen stellingmolen, bouwjaar 1718, onttakeld 1914, restant afgebroken 1964, locatie aan de Molendijk-Spuidijk.

Korenmolen De Twee Gebroeders, type rondstenen stellingmolen, bouwjaar 1846, verbrand 1852, locatie: aan de Beneden Oostdijk.

Korenmolen De Vrede, type: rondstenen stellingmolen, bouwjaar 1853, verbrand 1952, restant gesloopt in 1960, locatie aan de Beneden Oostdijk.

Getijdenmolen, functie: koren- en papiermolen, bouwjaar 1596, verdwenen 1616, locatie: vermoedelijk in de Oosterse Gorzen ten noorden van de haven.

Polder Oud-Beijerland c.a., type: rondstenen grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1740, verdwenen 1898, locatie: aan de Oud-Beijerlandse Kreek, even ten noorden van de aftakking van de Scheermansvliet.

Piershil

Molen zonder naam, type: 8-kantig stellingmolentje op dak, functie: koekenbreker, bouwjaar 1920, verdwenen 1930, locatie: aan de Molendijk naast molen Simonia.

Coremolen van Piershil (voorganger Simonia), type: standerdmolen, bouwjaar voor 1598, verbrand 1714, locatie: Molendijk.

Korenmolen, (voorganger van huidige molen Simonia), type: 8-kante grond-zeiler, bouwjaar 1714, verdwenen voor 1845, locatie: Molendijk 39.

Puttershoek

Korenmolen (voorganger van Korenmolen De Lelie), type: wipmolen, bouwjaar 1610, verdwenen 1836, locatie: Molendijk 2.

Polder Het Nieuwland van Puttershoek, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1710, verdwenen 1873, locatie: ten zuiden van de Simonsdijk en ten westen van de Hogesnelheidslijn (HSL).

Polder Het Oudeland van Maasdam en Puttershoek, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1537, verdwenen voor 1763,

locatie: aan de westkant van de Boezemvliet, ten noorden van de oude trambrug.

Polder Het Oudeland van Maasdam en Puttershoek, type: 8-kante grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1763, verdwenen 1959, locatie: aan de westkant van de Boezemvliet, ten noorden van de oude trambrug.

Polder van Nieuw Bonaventura, Oostmolen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 17e eeuw, verdwenen 1741, locatie: aan de Boezem ter hoogte van het Florewegje.

Polder van Nieuw Bonaventura, Oostmolen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1741, verdwenen 1872, locatie: aan de Boezem ter hoogte van het Florewegje.

Polder van Nieuw Bonaventura, Westmolen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1700, verdwenen 1872, locatie: aan de Boezem ter hoogte van het Florewegje.

Strijen

Molen van Weede, type: onbekend, functie: korenmolen, bouwjaar: voor 1305, wanneer verdwenen onbekend, locatie: tussen 's-Graven-deel en Strijen.

Molen van Strijen, type: Standerdmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1592, verdwenen na 1657, voor 1818, locatie: Keizersdijk.

Molen de Vrede - Molen van Rosmolen, type: rondstenen stellingmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1821, verwoest door oorlog 1944, locatie: Molenstraat.

Korenmolen van Strijen, type: rondstenen grondzeiler, functie: korenmolen, bouwjaar onbekend, gesloopt ca. 1858, locatie: Keizersdijk westzijde, splitsing Molenwegje, 1,5 km noord-noord-west van de kerk.

Heilige Geest Landeke, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1537, verdwenen ca. 1632, locatie: zuidoosten van Strijen, aan de Oude Haven.

Polder De Oude Klem, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1618, verdwenen na 1618, locatie: nabij Oudendijk 3.

Polder Het Oudeland van Strijen, deel Oudeland-Laag, De Kleine Molen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar voor 1723, gesloopt ca. 1881, locatie: ca. 200 meter ten zuiden van de Hoekseweg, ca. 500 meter ten westen van de Keizersdijk.

Het Oudeland van Strijen, deel Oudeland-Hoog, bovenmolen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1632, gesloopt ca. 1881, locatie: ca. 200 meter ten zuiden van de Waleweg, huidige Molenschaar.

Polder het Kooijland/Kooiland, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1640, verdwenen 1721, locatie: onbekend.

Polder Het Oudeland van Strijen en Bonaventura, Walewegsche Molen, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar 1632, verbrand 1818, locatie: aan de zuidkant van de Waleweg, ca. 300 meter ten westen van het huidige gemaal Overwater.

Polder Het Oudeland van Strijen, Molenwegsche Molen, bijgenaamd de Dikke Molen, type: 8-kante grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1606, gesloopt 1936/1937, locatie: aan de zuidkant van de Molenweg ca. 70 meter ten westen van de Keizersdijk.

Polder Het Oudeland van Strijen, deel Oudeland-Laag, Achterste molen, type: 8-kante grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1606, verdwenen ca. 1937, locatie: ca. 800 meter ten noorden van de Hoekseweg en ca. 1 km ten westen van Cillaarshoek.

Polder Het Land van Essche, type: wipmolen, functie: poldermolen, bouwjaar ca. 1633, gesloopt 1954, locatie: ca. 200 meter ten noorden van de Schenkeldijk.

Westmaas

De Greupmolen, type: rondstenen grondzeiler, functie: korenmolen, bouwjaar 1707, onttakeld na stormschade 1945, restant gesloopt in 1986, locatie: T-splitsing Molendijk-Stougjesdijk- Smitsweg, tussen Westmaas en Klaaswaal.

Klaaswaalsche Molen, korenmolen, bouwjaar 1550, verdwenen 1706, type: standerdmolen, locatie T-Splitsing Molendijk-Stougjesdijk-Smitsweg, tussen Westmaas en Klaaswaal

Molen van Westmaas, type: wipmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1600, verdwenen ca. 1750, locatie: in de bocht van de Munnikendijk ten zuiden van het dorp.

Polder het Munnikenland van Westmaas, type: onbekend, functie: poldermolen, bouwjaar onbekend, verbrand 1764, locatie: Munnikenweg 21.

Polder het Munnikenland van Westmaas, type: 8-kante grondzeiler, functie: poldermolen, bouwjaar 1764, verbrand 1928, locatie: Munnikenweg 21.

Zuid-Beijerland

Molen (voorganger huidige molen Landzicht), type: wipmolen, functie: korenmolen, bouwjaar 1659, verdwenen voor 1857, locatie: Molendijk 19.

Colofon

Uitgave	:	Stichting Molens Hoeksche Waard (SMHW), april 2025
Samenstelling en vormgeving	:	Rook Belder
Adviezen bij vormgeving	:	Tirza Kruithof
Foto's	:	Betske Schipper en Rook Belder
Eindredactie	:	Ben van der Schaaf
Oplage	:	1.000 ex.
Druk	:	Koninklijke Van der Most, Heerde
Meer informatie over SMHW	:	www.molenshoekschewaard.nl



KONINKLIJKE
VAN DER MOST

